D·N
29/1 1952

Klasspolitikernas triumf

Som klassparti intar bondeförbundet en särställning. Inget parti har i lika hög grad inriktat sina insatser på att tillgodose en enda gruppe intresser. Tendensen har snarare till- än avtagit under senare år. Det hänger samman med att jordbruket blivit den mest statsreglerade näringen av alla — ju mer det statliga förmynderskapet vuxit, desto angelägnare har det blivit för partiet att i riksdagen bevaka de speciella jordbruksintressena.

Visserligen har ansträngningar gjorts att dölja det klasspolitiska draget genom diverse maskeringar, partinamnet har i någon mån neutraliserats, och särskilt på SLU-håll har man laborerat med slagord som skulle ange en idépolitisk inriktning. Men sådana ansatser har varit krusningar på ytan. De har inte ändrat partiets grundläggande karaktär. Försöken att vidga basen utanför jordbruket har också i stort sett misslyckats.

Trots sin ensidiga inriktning har bondeförbundet inte samlat mer än ungefär hälften av bondeväljarna vid de senaste valen. Av olika skäl finns det alltså bland jordbrukets folk en betydande motståndskraft mot rent klasspolitiska locktoner. Detta har varit förmånligt för jordbruket. Hade de inom jordbruket verksamma, som utgör en knapp fjärdedel av befolkningen, samlats inom ett enda parti, skulle de haft långt mindre gehör för sina synpunkter än vad nu är fallet.

Både högern, folkpartiet och socialdemokraterna har tillräckligt många bönder i sina led för att jordbruksfrågorna inom dessa partier skall vinna stort beaktande. Särskilt högern har traditionellt haft en betydande del av sin väljarkår förankrad inom jordbruket och har därför fört en förbittrad kamp med bondeförbundet ute i bygderna. Folkpartiet har en stamtrupp bland de frisinnade lantbrukarna, vilkas på slutone utökats genom tillskott från småbrukarhåll. Bland de senare har också socialdemokratin rätt många väljare.

Särskilt högern och folkpartiet är naturligtvis känsliga för de möjligheter bondeförbundet har att genom en obevärad klasspolitik dra till sig en del av dessa partiers väljare. Samtidigt måste dock båda partierna vara på det klara med sina förpliktelser även mot andra grupper. Då det gällt att ta ställning till uppenbara rättvisekrav har naturligtvis inga svårigheter mött. Men när bondeförbundet gått ett steg längre har valet stått mellan att följa med i buden eller lita klasspartiet få ett politiskt övertag på ett begränsat område. Om frågeställningen i praktiken inte fått en mera markant tillspetsning under senare år — före koalitionen — beror detta på att utrymmet för speciellt klasbetonade framstötar varit begränsat på grund av de partipolitiska förhållandena i riksdagen. Det dominerande intresset av konsumenter i majoritetspartiet har så länge detta parti ensamt innehade regeringsmakten utgjort ett effektivt hinder.

Förhållandena ändrades helt genom bildens koalition. Denna öppnade vägen för jordbrukets klasspolitiker. Socialdemokraterna behöver bondeförbundets röster för att garantera en betryggande majoritet — priset ligger i eftergifter till bondeförbundet inom deltas speciella intressesfär. De socialdemokratiska ledarna utgår från att disciplinen inom det egna partiet är tillräckligt stor för att tåla en förskjutning till konsumenternas nackdel. De räknar vidare med att oppositionen är mer eller mindre bunden av hänsyn till jordbrukarna och därför inte kan eller vågar slå ned på eftergifterna. Frågan är om de i dessa stycken räknat rätt — en insändare som nyligen publicerades i Morgon-Tidningen gav ett välunagt vittnesbörd om den misstro som utan tvivel finns i arbetarhemmen mot uppgörelsen.

Inom de båda oppositionspartierna har bedömningen av koalitionens innebörd varit motsägande beroende på vilken aspekt som anlagts. Tar man t. ex. fasta på att bondeförbundarna i de flesta frågor får fungera som hjälptrupp till regeringen utan något eget intryck, kan koalitionen framstå som en politisk självuppgivelse. Men man förhöver då vad som är väsentligt, ja, det enda väsentliga för jordbrukets klasspolitiker, nämligen att få ett kontrollerande och dominerande inflytande på jordbrukspolitiken. Gentemot detta väger allt annat lätt. Överenskommelsen med socialdemokraterna innebär på detta område en maktutvidgning som bondeförbundets ledare utan tvivel uppskattar till fulla värdet. För dem är uppgörelsen därför en framgång av stora mått.

Hr Norup och Hedlund kan också peka på betydande resultat av koalitionen, särskilt för de stora skogsägarna. De har förmått Skröld att pruta ner stelriseringen av skogsinkomsterna till hälften, trots att vänsterna samtidigt stigit till det dubbla, de har vidare påverkat utformningen av konjunkturskatteförslaget så att detta nästan inte alls berör skogsägarna. Av allt att döma kommer också hr Norup att se till att skogsvinsterna hålles utanför prisuppgörelsen, vilket betyder att konsumenterna får betala ett par hundra miljoner mer för livsmedlen än vad som är rimligt med hänsyn till jordbrukets inkomstförhållanden. Det är inte dåligt efter knappa fyra månaders koalitionsregering.

Självfallet ställes oppositionen i ett sådant läge inför speciella uppgifter. Högern tycks ha valt sin linje — att följa med i de klasspolitiska buden och om möjligt sträcka sig ett stycke längre än bondeförbundet. För folkpartiet är situationen mera komplicerad. Detta partis hållning och möjligheter är värda en särskild analys.

Kreugerpapperen bör fram

I en stallig utredning har förklarats att Stockholms-Tidningens och Aftonbladets ägare Torsten Kreuger under kriget gick tyskarna till hands i fråga om utformningen av dessa tidningars, särskilt Aftonbladets, politik. Det framhålles även att hr Kreuger hade planer — med tyskarna diskuterade planer — på att i Göteborg skapa en motvikt till "den tyskhetsande pressen" genom att där starta en kvällstidning.

Dessa uppgifter förnekas av hr Kreuger. Han anser sig kunna förneka den trots att de hämtats ur autentiskt tyskt material, i vilket hr Kreuger direkt utpekas, och trots att den hållning hr Kreugers Aftonblad (vid denna tid vanligen betecknat som quislingorgan) intog är bevis nog för Kreugerkoncernens nazistvänlighet. Samtidigt vägar hr Kreuger framföra på lösa rykten grundade beskyllningar mot familjen Bonnier — om vars antinazism inga tvivel kan råda — om försäljningsplaner till tyskarna av bl. a. Dagens Nyheter. Ja, han vidhåller dessa beskyllningar också sedan material från tyska legationens överlägg ningar om tidningsköpen visat att inga som helst kontakter med Bonniers uppnåtts från tysk sida.

Det material beträffande hr Kreuger som framlagts i den stallga svenska utredningen är autentiskt. Men det är inte allt som finns. Det är känt att det bland utrikesdepartementets handlingar från tyska arkiv finns ytterligare akter om hr Kreugers förhållande till tyskarna. Möjligheten att det av den Kjellbergska utredningen åberopade materialet inte ger tan inte alls hela sanningen eller t. o. m. ger ett felaktig förestållning om hr Kreugers sak kan inte bestridas. Är hr Kreugers förnekanden riktiga, bör det vara i hans eget intresse att allt tillgängligt material läggs på bordet. En lämplig plats vore utrikesministern rücker; man kommer självfallet lika litet att vägra hr Kreuger hans material som man vägrade familjen Bonnier deras.

Hr Kreuger bör begära att samtliga handlingar som rör hans förbindelser med tyskarna offentliggöres. Vägrar han, är det bevis nog: han vägar inte, han fruktar eller vet att alltför mycket skulle bli avslöjat. Hans förnekanden är tvivelaktiga redan genom de underliga påståenden de innehåller, såsom beträffande överläggningar med Segerstedt, vilka enligt Handelstidningens klarläggande inte kan ha ägt rum vid den tidpunkt hr Kreuger gör gällande. Vägrar han begära det i UD befintliga materialet, förlorar hans demenher varje uns av värde; hr Kreugers rädsla för sanningen dömer honom.

Göteborgs-Postens chefredaktör

återkommer gång efter annan i en ledare i måndags till vad han kallar förhandlingar med Dagens Nyheter rörande utredning om hr Kreugers förhandlingar. Det bör påpekas att Dagens Nyheters politiska och redaktionella ledning inte haft några som helst samtal eller förhandlingar med hr Hjörne. Förhandlingarna kunde alltså hur de än utfallit aldrig ha varit bestämmande för Dagens Nyheters hållning. Vi vill gärna säga från att vi inlet haft att skaffa med hr Hjörnes beskäftiga visiter.

Rättelse.

På grund av ett skrivfel i gårdagens ledare, "Scenväxling i Kairo", kom ett uttalande av Maher pascha om brittisk evakuering att i en del av upplagan tillskrivas Nahas pascha. Såsom även framgick av sammanhanget var det alltså den nytillträdande regeringschefen, Maher pascha, som gjorde uttalandet.

PRESSGRANNAR

Det starkaste beviset för att familjen Bonnier icke ville sälja Dagens Nyheter 1940 eller senare måste vil vara att Dagens Nyheters fortfarande befinner sig i familjen Bonniers ägo, skriver Svenska Morgonbladet (fp):

Ingen vettig människa tror nämligen, att en tidning med en sådan lysande ekonomisk ställning, med en sådan central plats inom vårt publikliv, och kulturella liv och med en uppgång, som gör den till den största i landet, skulle vara ett värdelöst objekt. Hade bröderna Bonnier verkligen velat sälja tidningen 1940 för 6 milj. dollars till nazisterna, hade dessa slickat sig om munnen och köpt hade ordnats mycket kvickt. Det kan man vara ganska övertygad om. Man underskattar betydligt de svenska nazisternas intresse och resurser vid den tidpunkten, om man inbillar sig, att de lätt ett så glänsande tillfälle gå sig av händerna. Hade de behövt hjälp för att få fram miljonerna, hade lika starka och lika offervilliga antikemitiska krafter varit villiga att sätta skuldran till. Tidningar är begärliga ting, även ekonomiskt ganska avsags sådana. Och när man finner, att det behövts miljoner för att starta och driva ett redaktionellt och tekniskt så högt ansatt organ som Dagen, förstår man på mycket bättre, att nazisterna inte gå till öppenbiktigen, om de haft något tillfälle. Men det var detta tillfälle som fattades — lyckligtvis.

Att tidningens dåvarande, av alla högt skattade chefredaktör Sten Dahlgren var intresserad av att i spetsen för ett konsortium av liksint svenska industrimän inköpa tidningen var ju allmänt känt i tidningskretsar. Även här hade naturligtvis frågans ekonomiska sida lätt kunnat ordnas, om detta varit huvudsaken, men även här stod familjen Bonnier ett tveklöst nej.

För hr Dahlgren var det ett huvudintresse att ge saneringsregeringens exhibitionistiska politik ett odelat stöd. Som Pressmännens ordförande hade han också en framstående ställning och en maktpåliggande uppgift och det är inte för mycket sagt, att han slet ut sig på den uppgiften.

Vad som i detta sammanhang bör slås fast är, att såväl hr Dahlgren som hr Widman, drevs av helt bevekelsegrunder, och det är att djupt beklaga död mans minne, när man vill göra hr Dahlgren till någon slags halvnazist. Han, anklagade Sv. M. några gånger offentligt för alltför stor frispråkighet gentemot tyskarna, men man förstår och förstod hans svåra och ömtåliga ställning som Pressmännens ordförande. Han visste också bättre än de flesta de starka strömningarna i riksdagskretsar för allmän pressecensur. Han var en nobel man och god svensk.

Om de nu publicerade dokumenten är äkta vittnesmålet, så har Torsten Kreuger förlorat, skriver Smålands Folkblad (s):

Det avgörande i saken är om någon av familjen Bonnier tagit initiativet eller fört förhandlingar med tyskarna om affären. Kan inte Torsten Kreuger bevisa detta, så har han inte täckning för sina uppgifter beträffande familjen. Och det finns ingenting i de nu framlagda dokumenten, som bevisar detta. Man kan gissa och draga slutsatser av antaganden, men några klara bevis innehåller inte dokumenten. På hur tidiga grunder nyhetens grundade sina anmärkningar framgår av att i samma rapport, som formulerar att DN saulle vara till salu, uppges även att Nordiska kompaniet sålts till kooperationen.

Om de Kreugerska anklagelserna mot familjen Bonnier hittills inte bevisat någonting av vad den anklagade avsett, berättar dock de knapphändiga protokollen från en fyra s. k. expertkonferens 1940 hur innerligt man trädde efter att komma över en sådan godbit som Dagens Nyheter, påpekar Vestmanlands Läns Tidning (fp):

Med den tidningen skulle man ha fått ett stiddigt verktyg att mjuka upp svenska folkets "officerslinje" för Hitlers lilla strävanden att breda ut kultur och rättvisa världen runt. Nu var inte Dagens Nyheter till salu — inte ens till den grupp svenska industrimän, som utan att på något sätt stå i tysk sold knappast var sympatisker av de etatistiska tyrkiena om hur upprstad Hitler blivit över herrarna Segerstedts och Wickmans förlösmädiga skrivferier. Dagens Nyheter skulle förvisso ha gått en tämnu mera sedesam vandling i regeringspolitikens anda om det köpt blivit av. Och den av hr Kreuger planerade nya tidningen i Göteborg, tror någon att den skulle ha gått på i Segerstedts anda?

De två oppositionspartierna går i spetsen, men även en avsevärd del av bondeförbundet sluter upp på skattelenkningslinjen, konstaterar Upsala Nya Tidning (fp), som tar fasta på den likhet som finns mellan skattemotionerna:

Alla tre motionerna åberopar skatteutredningens förslag och begär att detta i huvudsak skall ligga av värkräkdagen för att träda i kraft vid årsskiftet 1952—53: systemet tillåter ju inte att ändra ändringar genomföres under löpande kalenderår. Man får emellertid inte fatta denna vida anslutning till en bonnsinkomstmotion som något slags principdeklaration genom vilken man binder sig för all framtid. Vad motionärerna fastslår är helt enkelt att här föreligger en samlingslinje för den som verkligen önskar skattelättnad i år. I en framtida situation, med en ekonomi som på silver ställer krav, kan det bli allt skäl att söka genomföra mera tillfälliga åtgärder.

bondeförbundsmotionen framföres som ett alternativ: möjligheten att sänka utlagningsprocenten, men för de små inkomsttagarna är skatteutredningens förslag att föredra, eftersom detta innebär en större lättnad.

Premierna för bilförsäkring har höjts mycket kraftigt, vilket inte är oförklarligt, men borde i det sammanhanget inte bilägarnas organisationer ha tillfrågats? undrar Skånska Dagbladet (fri):

Det har talats om medinflytande i försäkringsbolagen. Något sådant existerar inte för bilförsäkringsföretagarna. Det kan dock tänkas att de är intresserade av utformningen av premiesatserna inom något snarare, bete mellan försäkringsföretagen och bilägarna förekommer inte. Bolagen tycks mena att vad far gör är rätt och sedan är det bara att betala snällt. Det räcker inte med en till intet förpliktande kontakt utan det skall vara verkligt överläggningar. Motor, organ för Motormännens riksförbund, noterade härförleden över premiehöjningarna och det är ett gott tecken. Det hade varit klokt av försäkringsföretagen att ta in ingående diskussion inte endast sinsemellan utan med bilägarnas organisationer.

Eftersom fördelningen av bördorna på olika kategorier i hög grad är en omdömesfråga, hade det varit mycket rimligt att bilägarna fått ett ord med i laget.

Doktor Grassmann och antisemitismen

Då jag skrev min artikel "Hetekampanjen och antisemitismen" nämnde jag den tyske presattachén doktor Grassmanns namn och använde honom som illustration för att belysa den nazistiska antisemitismen. Att jag bland de många som var försumlade på den tyska legationen för att diskutera ett inköp av Dagens Nyheter valde just doktor Grassmann berodde på att jag samsnuntträffade med honom 1939, då han satte i min hand en bel del nazistisk litteratur, däribla av antisemitisk art, vilken jag behandlade i en artikelserie i Dagens Nyheter år 1939. Doktor Grassmann hade då jag samtalade med honom nazistpartiets medlemsmärke på sitt rockuppslag, och jag ansåg mig ha anledning att betrakta honom som representativ för nazismen liksom för antisemitismen. Då jag nu fått reda på det att doktor Grassmann är död och han förvarsa dels att honom närstående personer försäkrar att han just vid berörtar antisemitismen, vi gärna ge denna nazistiska teorierna, hade jag önskat att jag i min artikel valt någon annan person som utgångspunkt för mitt resonemang.

OLOF LAGERCRANTZ

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 29 Januari 1952

Utrikesutsk. kl. 2 em.
Konstitutionsutsk. kl. 2 em.
Konstitutionsutsk. 4:e avd. kl. 10.30 fm.
Statsutsk. in pleno kl. 11 fm.
Statsutsk. 1:a o. 3:e avd. omed. efter slutade utskottsplena.
Statsutsk. 2:a avd. omed. efter slutade utskottsplena, dock tidigast kl. 2 em.
Statsutsk. 3:e avd. kl. 10.30 fm. Obs.
Bankoutsk. kl. 11 fm.
Delegerade för Lagutsk. kl. 10.45 fm. i 1:a Lagutskottets lokal.
1:a Lagutsk. kl. 11 fm.
2:a Lagutsk. kl. 11 fm.
3:e Lagutsk. kl. 11 fm.
Jordbruksutsk. kl. 10.30 fm. Obs.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagsmeddelanden
Postgiro 11616 (för annonser) nummer 11617 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten (Träffas säkrast kl. 15.30—16.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedmon

Dagens Nyheters Aktiebolag. Verkst. direktör: Helge Hedberg

PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan
Stor-Stockholm Övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 3:75 kr. 4.20
Kvartal ..... „ 10:75 „ 12.—
Halvår ..... „ 21.— „ 24.—
Helår ..... „ 40.— „ 48.—

ANNONSPRISLISTA
daterad 10 1952 finnes tillgänglig hos bolaget.

Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm, 1952.

Bilturisternas skidvecka

Cia 50 cm snötillgång!

Mellan den 1—17/2 erbjuda vi Eder en härlig fjällvistelse till mchanu hotellpriser. Kostnadsfrir garage, för att visa att Ni även vinterid bekvämt kan köra Eder bil direkt till hostlens entré. Våra nya garage har plats för över 80 bilar. Upplysningar genom resebyråer eller vår representant i Stockholm, fru Dagny Bäckenhielm, Strandvägen 7 B, tel. 61 20 90 eller direkt till

HÖGFJÄLLSHOTELLET, SÄLEN
Tel. Särfjället 81, 82, 83, 84.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.